

GENDER, ASIEL EN BESCHERMING VAN VROUWEN EN MEISJES

Vrouwen die in België asielbescherming aanvragen worden vaak om dezelfde redenen vervolgd als mannen, al dan niet op dezelfde manier. Er is echter dit verschil. Vrouwen worden ook op om specifieke redenen in samenhang met hun geslacht en status in de samenleving vervolgd (omdat ze vrouw zijn) en op specifieke wijze (genitale verminking, verkrachting...)

Respect voor de mensenrechten en fundamentele vrijheden van vrouwen maakt integraal deel uit van de Belgische beschermingspraktijk: via de toekenning van de vluchtelingenstatus of de humanitaire verblijfsstatus.

De Vrouwenraad draagt respect voor vrouwenrechten hoog in het vaandel en heeft daarom sinds de jaren '90 geijverd voor de realisatie van dit beleid. Wij weten ook dat u samen met ons voluit gaat voor deze beleidsopzie, dat u dit mede ondersteunt en mee vorm wil geven.

Maar hoewel België een kwaliteitsvolle procedure heeft voor de bescherming van asielzoekers, schort het in de uitvoering soms aan kwaliteit. Dit zowel op het niveau van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen als op het niveau van het Commissariaat voor de Vluchtelingen en Staatlozen.

Bijvoorbeeld. Intact liet twee advocaten de rechtspraak analyseren (periode 2006-2011) over asiel en schadelijke traditionele praktijken, waaronder genitale verminking. In totaal werden 150 cases onderzocht. Hieruit bleek een verschil in rechtspraak voor vrouwen naargelang het land van herkomst. Er bleek dat vrouwen uit Afghanistan, Soedan, Sierra Leone en Somalië moeilijker asiel krijgen dan vrouwen uit andere landen. Toch zijn dit stuk voor stuk landen waar de mensenrechten van vrouwen op grove wijze geschonden worden en waar de staat geen (of eufemistisch weinig) bescherming biedt aan de slachtoffers ervan. Dit gebrek aan bescherming hangt samen met het feit dat de Nederlandstalige kamer van de Raad voor Vreemdelingenzaken (RVV) een andere benadering hanteert en strenger is. Op 50 onderzochte gevallen van de Nederlandse kamer kregen slechts 2 vrouwen (1 Afghaanse en 1 Somalische vrouw) subsidiaire bescherming. Dit komt neer op discriminatie van deze groep vrouwen

Er is een dringende nood aan meer kwaliteit van de beslissingen. Er wordt in de regel te veel geoordeeld op basis van geloofwaardigheid of vormelijke elementen en te weinig of niet op basis van het verhaal (de vluchtmotivatie) van de vluchtelingen.

Dit geldt voor het Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen, maar evenzeer voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. De kwaliteit van de beslissingen van het Commissariaat kan beter en er is nood aan een onafhankelijk onderzoek van de integratie van de genderdimensie in de besluitvorming van het Commissariaat.

Tegen de beslissingen van het Commissariaat zou steeds een volwaardig beroep mogelijk moeten zijn. Recent nog wees het Europees Hof van de rechten van de mens België terecht voor het feit dat België moet verzekeren dat er een effectieve beroepsmogelijkheid bestaat tegen een beslissing van de administratie en dat dit ook een onafhankelijk onderzoek inhoudt (Singh arrest).¹

¹ Arrest Singh:

http://www.emnbelgium.be/sites/default/files/attachments/arret_de_chambre_singh_et_autres_c_belgique_02.10.20121.pdf

Ook het beginsel van niet-terugleiding (non refoulement) in geval van gevaar van schending van de rechten en vrijheden van vrouwen en meisjes zou systematisch gerespecteerd moeten worden .. Vrouwen en meisjes zouden niet teruggestuurd mogen worden naar landen waar hun mensenrechten of vrijheden geschonden worden. De Dienst Vreemdelingenzaken zou dit systematisch moeten verifiëren, naast verificatie van hun werkelijke land van oorsprong. Ook de controle op bescherming tegen refoulement² kan beter. Nu hebben instanties de neiging om de bal naar elkaar door te spelen. Dit is vooral problematisch voor vrouwen en meisjes die geweigerd worden op basis van gebrek aan geloofwaardigheid betreffende hun herkomst. En die daardoor op straat belanden. De bewijslast i.v.m. geloofwaardigheid van regio van herkomst zou bij de betrokken diensten moeten liggen (zie o.a. arrest Singh).

Detentie en opvang. De opvangrichtlijn wordt niet toegepast in de gesloten centra aan de grens. De systematische detentie van vrouwen en meisjes aan de grens is problematisch omdat er geen screening is van hun kwetsbaarheid. Ook de toepassing van de versnelde procedure kan problematisch zijn indien het gaat om getraumatiseerde of seksueel mishandelde vrouwen en meisjes. Het is belangrijk om moeilijkheden te erkennen en om het vertrouwen van vrouwen te winnen. Dit vraagt tijd, deskundigheid en begrip. Vrouwen in gesloten centra zijn soms extra kwetsbaar omdat ze gescheiden worden van hun families.

Identificatie van kwetsbare meisjes en vrouwen zou onder alle omstandigheden verzekerd moeten zijn. Vooral in geval van minderjarigen, niet-begeleide minderjarigen, meisjes en vrouwen met een handicap, oudere vrouwen, zwangere meisjes en vrouwen, alleenstaande moeders met minderjarige kinderen, slachtoffers van mensenhandel, meisjes en vrouwen die lijden aan een geestesziekte en meisjes en vrouwen die folteringen hebben ondergaan, zijn verkracht of aan andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld blootgesteld zijn of minderjarigen die het slachtoffer zijn geweest van enige vorm van mishandeling, verwaarlozing, uitbuiting, foltering, wrede, onmenselijke en vernederende behandeling of die onder een gewapend conflict hebben geleden. Dit kan ook als element voor een betere kwaliteit van de besluitvorming beschouwd worden.

² Artikel 21 van de kwalificatierichtlijn. Vreemdelingenwet, Artikel 74/17 alinea 1.

AANBEVELINGEN

We bevelen aan om in eerste instantie werk te maken van het **verbeteren van de kwaliteit van de besluitvorming en van het structureel verbeteren van de bescherming van vrouwen en meisjes** tegen gendergebonden vormen van vervolging en tegen schending van hun vrijheden en mensenrechten., zowel binnen het CGVS als bij de RVV. Beide processen kunnen gekoppeld worden

Daartoe stellen we voor om:

- 1) **systematisch rekening te houden met de internationale rechtspraak** en de **richtlijnen** en adviezen van het **UNHCR** inzake de verlening van bescherming ingeval van gendergebonden vervolging van vrouwen en seksuele minderheden (lesbiennes, transgender vrouwen en interseksuele vrouwen);
- 2) de nieuwe **internationale wetgeving en besluitvorming inzake bescherming** van rechten van vrouwen en van vrouwen **tegen geweld structureel te integreren in de besluitvorming** van DVZ, CGVS en RVV, waaronder het *Verdrag van Istanbul* van de Raad van Europa, de relevante besluiten van de Commissie Status van de Vrouw en de Resoluties van de VN Veiligheidsraad over vrouwen, oorlog en vrede (1325, 1820, 1888, 1889 en 1960);
- 3) het advies van het UNHCR van mei 2012 over **bescherming van personen met bijzondere behoeften** zoals vrouwen en meisjes die slachtoffer werden van verkrachting of andere vormen van zwaar psychologisch, fysiek of seksueel geweld, integraal te implementeren in de beleidspraktijk van de verschillende instanties.
- 4) **meer** (zo niet overwegend) **aandacht** te besteden aan de **vluchtmotieven** en het verhaal van vrouwen en meisjes;
- 5) Samenwerking met UNHCR en andere relevante instellingen of actoren te verzekeren m.n. door ook de **tweede zin van Artikel 4(1)** (*De lidstaat heeft tot taak om de relevante elementen van het verzoek in samenwerking met de verzoeker te beoordelen*) van de **Kwalificatierichtlijn** om te zetten in de Belgische wetgeving.³
- 6) steeds rekening te houden met de **juridische en maatschappelijke positie, praktijken en discriminatie** van vrouwen en meisjes in hun **land van oorsprong** (waartegen zij geen verweer hebben en waarvoor zij in aanmerking zouden kunnen komen voor internationale bescherming). Inclusief aandacht voor de positie van seksuele minderheden;
- 7) de **gendercel** binnen het CGVS te **versterken** (meer middelen en meer beslissingsmacht) en om regelmatige herhaalde en kwaliteitsvolle gendertrainingen (en toetsing van de kennis daarvan) voor alle ‘beleidsmedewerkers’ te voorzien.
- 8) de beoordeling van **medische beslissingen/attesten** te laten **evalueren door** daartoe **deskundige personen** (artsen, psychologen, psychiaters) in plaats van door juristen, en om

³ Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten., voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (herschikking).

deze daarna deze als feit/gegrond element in het dossier te erkennen. Een versterking van de cel *Psychologische begeleiding* zou overwogen kunnen worden.

- 9) in geval van **gezinshereniging** de vrouwen en meisjes die hun partner, ouders, familielid vervoegen ... **dezelfde status** te geven als de erkende vluchtelingen of subsidiair beschermde. Uitgaand van een ruim gezinsconcept dat, zonder de Belgische wetten te overtreden, het gezinsconcept in het land van herkomst in rekening brengt.
- 10) te overleggen met de rechters van de RVV op welke manier **gendertrainingen en genderexpertise** structureel en systematisch geïntegreerd kan worden in de rechtspraktijk.

We bevelen aan om de transparantie en gelijkvormigheid van het beleid te verbeteren en om daartoe een onpartijdig en deskundig onderzoek van de besluitvorming binnen het CGVS over gender en asiel door te voeren.
--

Daartoe bevelen we aan

om te overwegen om binnen de structuren van het CGVS een **voorlopig tijdelijke en onafhankelijke groep** op te richten, met vertegenwoordigers van de Nationale Vrouwenraden, het UNHCR en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en met de opdracht om – met respect voor de privacy van de betrokken personen – een **feitenonderzoek van de besluitvorming** van het CGVS inzake gender en asiel door te voeren, met als doel om de kwaliteit te verbeteren.